

(НИН, 18.06.2009.)

Плакати са ликом Млађана Динкића, са све званичним логом За европски Вождовац излепљени су по целој територији ове београдске општине. Шта је ту чудно? Ништа изузев тога што их није штампао ни Динкић, ни коалиција ЗЕВ, већ њихови политички противници. Нашли су рачуницу да ће Динкић на плакату значајан број бирача Демократске странке оставити код куће или окренути ка другим политичким опцијама. И први пут после 13 година листа на којој је ДС није победила на Вождовцу.

Знатно мањи број гласова од очекиваног упалио је аларм у београдском ДС-у али и у Влади Србије јер је Млађан Динкић предухитрио размишљања о великој коалицији у две београдске општине ултиматумом: или Тома и Вучић у Земуну и на Вождовцу или ја у влади. Како је Динкић човек са највећим бројем скалпова влада Србије у историји новог српског парламентаризма, његове претње треба схватити озбиљно, поготово што је ово вероватно последњи тренутак да уради нешто ако не жели да ускоро на себи угледа браду и схвати да је постао Вук Драшковић а Г17 плус – СПО.

Јер, Млађан Динкић није успео да створи странку која може да буде алтернатива ДС-у, а није спреман да буде сателит демократа, који се не пита много. И ту је његов проблем. А чак и то место коалиционог привеска му је угрожено ако се створе услови да у власт уђе Српска напредна странка. Динкић зна да Вождовац баш као ни Земун није тако далеко од Немањине улице. И као експерт за политичко престројавање морао је да реагује и на назнаку нових политичких сједињавања.

„У правом тренутку, када рејтинг његове партије пада Динкић излази са ултиматумом: или он или напредњаци. Поготово што у овом моменту цела опозиција оштри језик на њему, овај изузетно храбар потез, који је уједно и шамар Демократској странци, може му донети само корист. Било да га ДС пусти низ воду или не, он и његова странка из овога изаћи ће јачи“, сматра Цвијетин Миливојевић, директор ПР агенције „Прагма“.

Динкић је другачији човек од просечног српског политичара; врло је радан, још више је амбициозан и јасно зна шта хоће. И плус сам је доносилац одлуке коју лако може да спроведе. Тадић, на пример, не доноси одлуке сасвим сам а Коштуница одлуке које је доносио није могао лако да спроведе. А чак и лоша одлука може бити добра кад се

спроводи. И то је снага Динкића, поготово у изборним циклусима. Али, сваки претходни изборни период Млађан Динкић је дочекивао са, ипак, колико—толико стабилним рејтингом.

Сада, према истраживањима јавног мњења у која је НИН имао увид, ситуација је прилично невесела како за Динкића тако и за његову партију. Тренутни рејтинг његове партије је 1,5 одсто, а сам Динкић иако задржава солидан рејтинг позитивних оцена рапидно расте у конкуренцији најнеомиљенијих политичара. Тренутно су у тој незавидној категорији испред њега само Чедомир Јовановић и Драган Тодоровић. У таквој ситуацији плакати са ликом Динкића као антикампања јесу мудар политички потез опозиције (само једно име нам пада на памет као неко ко је могао то да смисли и то је разлог више за Динкићев ултиматум Тадићу). Поготово, што Динкића све лошије оцењују и они код којих је доскора прилично добро стајао - бирачи ДС-а.

Испада да се највећа овоговековна блискост ДС-а и Г17 не исплати баш превише Динкићевој странци. Иако јој је донела 24 мандата у Скупштини над којима ДС нема никакву контролу (Динкић је једини са листе ЗЕС добио ексклузивно право располагања над својим мандатима, Чанку или Драшковићу на пример ДС може да узме мандате ако пожели) и иако јој је донела значајне ресоре међу којима доминира Министарство економије и регионалног развоја. Па циници могу да тврде како је свеједно за кога грађани гласају кад увек добију да им економију води Динкић. Неки то приписују његовим добрим односима са страним фактором и домаћим крупним капиталом, а други релативизују тиме да се Динкић никада за ових девет транзиционих година није мање питао. И да је, иако је себи издејствовао бољу позицију него 2007. и добио више министарстава него 2003, ипак изгубио самосталност. Као што је изгубио улогу једног од кључних људи државе коју је имао као гувернер 2001. и 2002. или министар финансија који спроводи неопходне али болне реформе за време прве Коштуничине владе.

А при том идентитет његове странке Г17 плус скоро да се утопио у идентитет Демократске странке и сада је то тешко раздвојити. Показна вежба приликом афере Кришто показала је да Демократска странка одржава прилично добре односе са члановима посланичке групе Г17 плус и да Млађа ако нареди повлачење може да рачуна да ће само 8 посланика посланичке групе Г17 плус сигурно кренути за њим. Ако је тако у републичком парламенту, можете замислити само како је у бројним локалним скупштинама. Али, ово је цена тога што је Г17 плус од осам и по година српске транзиције осам година на власти.

С друге стране, ДС је у том браку много боље прошао. Динкић је 2008. у Тадићево име

обавио обрачун са Коштуницом, чији је верни партнер био пола деценије, а председника Србије и ДС задужио је и причом о подели бесплатних акција у предвечерје другог изборног круга трке за председника, а потом и одличним изборним спином са ССП-ом и Фијатом у последњим минутама кампање за парламентарне изборе. „Тај његов спин је пресудио изборе, а Динкић је још једном потврдио да је врхунски спин доктор. Дакле, он ништа није слагао; само је постојећим чињеницама дао нову ноту, завио их је у своју обланду. Е сад то што нећемо добити хиљаду евра од акција јавних предузећа или што ССП није ратификован, то је већ друга ствар. Он је своје урадио“, објашњава Цвијетин Миливојевић.

Уместо захвалнице Динкић сада очекује да га ДС не жртвује због оних које су заједно победили: Томе Николића и Александра Вучића. Али, историја његовог понашања ових година говори да у политици нема гледања унатраг и да је у сваком моменту најбитнија управо она следећа подела карата. А Млађан ће урадити све да је дочека у повољнијој позицији него сад. Уосталом, то је један од ретких српских политичара који послушаје токове времена и одмах им се прилагођава.

Млађан Динкић је онда када су, у време студентских протеста 1996/97. сви српски опозициони политичари целу економску платформу сводили на неколико фраза о тржишној привреди, са 33 године основао Групу 17 економиста. Затим, са 36 година основао је невладину организацију Г17 плус а потом са 38 година и странку Г17 плус која је после неколико месеци постојања на изборима освојила једнак број гласова колико и Демократска странка. Био је довољно мудар да за председника постави Мирољуба Лабуса; знао је да ако он као млађи човек буде председник неће моћи да привуче никога од истакнутијих кадрова из ДС-а као што је знао да, када му је то затребало истог тог Лабуса безболно уклони са челне позиције.

Уз то, Г17 плус је странка која је темељно грађена; са пристојном количином новца који је долазио и из земље али превасходно из иностранства али и техничком помоћи ИРИ-ја (Међународни републикански институт са седиштем у САД). Међутим, Г17 је прављен у време када је идеологија у Србији већ престала да бива значајна и ову партију све ово време прати идеолошки дефицит и програмска неодређеност. Истина, Г17 је део европске породице конзервативних партија а Г17 је баштинио чак и неке националистичке идеје типа поделе Косова и независне Србије у време заједнице са Црном Гором али никада то нису била кључна питања у странци. Уосталом, војвођански Г17 потпуно је препустио у руке Ивани Дулић-Марковић чија љубав према Србији нимало не заостаје за домољубљем Наташе Кандић.

За самог Динкића, кажу, да је у економском смислу прави десничар, а у политичком - самоуправни социјалиста и како би да се родио 30 година раније имао још успешнију каријеру. И да је чак и његово окружење такво, да подржавају ДС само зато што не смеју ЛДП. Кажу да Млађан има стални порив за лично афирмацијом; отуда и ти излети у музику и бизарна сарадња са Драганом Којићем Кебом, Кикијем Лесендрићем и Тијаном Дапчевић.

Небојша Медојевић, лидер црногорског Покрета за промјене за Динкића каже да је радан и упоран човек и да код њега цени што је увек спреман да повлачи ризичне и храбре политичке потезе. „Ја сам, на пример, био против разбијања домаћег банкарског система или против неких тендерски одрађених приватизација, али то је ствар избора и гледишта. Но, не могу да не приметим да је он тај свој посао са техничког аспекта одлично одрадио“, каже Медојевић. Он каже и да код Динкића цени то што се не либи да се замери врло важним људима, мада не зна да ли је исти аршин имао према свима, а највише му замера то што није истрајао на проналажењу новца који је деведесетих пребациван на Кипар. Њих двојицу поред заједничке борбе против Милошевића деведесетих повезује и како га Медојевић назива булдожерски стил вођења политике, а основна разлика је, каже, што је Динкић већ дуго на власти а он у опозицији. „То што је практично одувек у власти јесте и проблем Г17 плус. Мислим да ће Динкић тек када једног дана оде у опозицију тачно знати на чему је“, сматра Медојевић.

Г17 плус је прилику да се озбиљније идеолошки утемељи пропустио прво 2003. и 2004, а са одласком Лабуса и Предрага Марковића, а потом и Чедомира Антића странка се дефинитивно свела на Млађана Динкића. А он је истицао Ивану Дулић-Марковић односно Милољуба Албијанића у зависности да ли је себе постављао као ултимативну реформску опцију или је хтео да кокетира са народњацима. Напослетку, на друго место у странци испливала је Сузана Грубјешић коју, узгред, Динкић није успео да постави на место председника Скупштине иако му је било стало; што због саме Грубјешићке, што због такмичења са СПС-ом. Индикативно је да је и тада баш као и у борби за место министра инфраструктуре Динкић поражен од Ивице Дачића.

Прошле године када су се Г17 и ДС већ сасвим приближили у странци је, под различитим притисцима наметнута тема да ли Г17 треба да се утопи у Демократску странку. Не би нико из Г17 плус имао против да носи жуто-плаву чланску карту да знају да у оквиру ДС-а могу да очекују четвртину свега што баштини ДС као што им је Динкић испословао у тренутно важећој коалицији. Али су свесни тога да би и дупло мање тешко добили. Пред очима су им примери странака које су се утопиле у ДС откад је Тадић преузео странку. Мада је ту кључна ствар била позиција Млађана Динкића у Крунској улици.

Динкић је, наводно у случају утапања могао да рачуна на место потпредседника ДС. Међутим, у ДС-у се за потпредседничко место гласа тајно, утопљени Г17 сигурно не би могао да рачуна на значајан број места у изборној скупштини тако да је питање да ли би Динкић и могао да буде изабран. И ко би у ДС-у, где су борбе у страначкој хијерархији сурове, пожелио још једног јаког супарника. Подсетимо, потпредседничко место у ДС-у је тако 1997. обећано и Милану Парошком па на скупштини није прошао. А против демократије се, је ли, не може.

Тако је у Г17 преовладало мишљење да опстану као странка и да покушају да се изборе за препознатљивост. Као будућу носећу причу изабрали су регионализацију Србије. У скупштинској процедури је већ Предлог закона о регионалном развоју које је дело Динкићевог министарства, а који Србију (са Косовом) дели на седам како они то називају статистичких региона. Грађани би, ако се овај закон усвоји, како каже предлагач, имали већу улогу у доношењу важних одлука за средине у којима живе и уједно могли би да остварују сарадњу са регионима ЕУ. А Млађан Динкић, кажу упућени, овако ствара инфраструктуру за будућу странку: Партију региона. А уједно, сазнајемо, овим законом ће Министарство економије преузети одређене ингеренције других министарстава, пре свега оног кога је Динкић толико желео – Министарства инфраструктуре. Овим законом стварају се и места за нову гарнитуру бирократа, па би службеници који су вишак на локалу и у Републици могли да се удоме у новом нивоу власти. И на крају, али зато најважније, надлежни министар ће моћи да контролише токове новца који би се у регионе сливао са других нивоа али и из претприступних фондова ЕУ.

Млађан Динкић је најавио окупљање регионалних лидера око Г17 плус и можда и заједничко стапање у Партију региона. Она би, по изгледнијој варијанти, била кровна партија за регионалне странке које би тако задржале свој идентитет. „Партија региона“ је, иначе назив проруске партије Виктора Јануковича у Украјини која је 2006. освојила највише гласова. Оно што спаја Динкића и Јануковича, свакако није љубав према Русији већ једна америчка агенција чије су услуге и један и други користили.

Динкић за сада у будућој странци једино сигурно рачуна са партијом Верка Стевановића из Крагујевца, а нада се да ће им се прикључити СДА Сулејмана Угљанина и покрет за Крајину Бошка Ничића. Ту би место могла да нађе и Палмина Јединствена Србија, али је проблем у томе што Палма има веће амбиције од регионалног наступа и што по рејтинзима његова странка тежи скоро колико и Динкићева. Мада, не треба заборавити да је Јагодина један од највећих корисника новца из НИП-а, којим сада управља Динкић као и да новац лако може да уједини све локалне шерифе.

Небојша Медојевић сматра да новац тешко може да буде једина тачка спајања; да би на овом путу Динкићу више помогло да се профилисао као социјалдемократска, антитајкунска партија која је пре свега усмерена на борбу против корупције и за заштиту угрожених. Али Г17 се профилисао сасвим другачије и ту та рачуница скупљања гласова регионалних играча није извесна. Цвијетин Миливојевић, супротно, сматра да је ово још један показатељ Динкићеве прилагодљивости и доказ да је он постао врло озбиљан политичар. „Име Г17 је превазишло почетну позицију и почело је да служи за спрдњу и мислим да је за Динкића добро да уђе у процес промене мада ни назив Странка региона није најсрећнији. Ипак, идеја формирања овакве партије је одлична; она је на трагу нечега што су својевремено желели Добрица Ћосић и Душан Михајловић кроз Нову демократију – покрет за Србију, само што је Динкић сачекао право време. Он отвара горући проблем односа централне власти према појединцу на локалу и ту може бити веома успешан поготово што он није човек идеологије већ конкретних резултата.“

Шта може да буде проблем? То што је регионализацију недавно најавио Борис Тадић. Е сад, да ли су Динкић и Тадић заједно осмислили стратегију регионализације или свако игра за себе? И да ли, ако је ово друго у питању, Динкић може да избегне сукоб са Тадићем и ДС-ом? Млађан Динкић је два пута рушио владу и једном активно допринео њеном паду и сваки пут је нашао бољег политичког партнера. Ако то овога пута уради мимо воље Бориса Тадића и уђе у отворени сукоб са Демократском странком биће ово извесно - последња влада у којој је седео и коју је срушио. Ако, пак сачека природну смрт владе и направи добру изборну стратегију, Динкић ће задржати шансу да се и у неким наредним владама бори за свој део власти. А са оваквим искуством неће га бити лако преварити.